

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงความและรู้การปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำของเกษตรกร ตำบลเหมืองแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงข้อมูลด้านความรู้และการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำของเกษตรกร และเพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำของเกษตรกร ในตำบลเหมืองแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกพืชผักตระกูลกะหล่ำ ตำบลเหมืองแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งหมด 120 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน คือ แบบสอบถามลักษณะทั่วไปของเกษตรกร แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำ แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำ และแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกร แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย 1) สถิติเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร จะใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความรู้และการปฏิบัติการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักของเกษตรกร 3) การวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร 4) การวิเคราะห์ข้อมูลหาความสัมพันธ์ของตัวแปรความรู้และการปฏิบัติกับตัวแปรอิสระ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษารูปได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคมของเกษตรกร

1.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 73.33 เป็นเพศชาย ที่เหลือเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.17 มีอายุเฉลี่ย 50.11 ปี สถานภาพส่วนใหญ่แต่งงานแล้ว คิดเป็นร้อยละ 98.34 จำนวน 118 คน ระดับการศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 81.67 จำนวน 98 คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่ ร้อยละ 40.83 มีจำนวนสมาชิก 4 คน เฉลี่ย 3.93 คน ประสบการณ์ในการปลูกพืชผักตระกูลกะหล่ำ อยู่ระหว่าง 16 – 20 ปี ร้อยละ 25.84 เฉลี่ย 21.4916 ปี ประสบการณ์ในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำ อยู่ระหว่าง 16 – 20 ปี ร้อยละ 25.84 เฉลี่ย 21.4916 ปี

1.2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ปลูกพืชผักตระกูลกะหล่ำ 1 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 39.17 พื้นที่ปลูกเฉลี่ย 2.25 ไร่ รายได้จากการขายผลผลิตพืชผักตระกูลกะหล่ำ อยู่ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท ต่อปี รายได้เฉลี่ย 18,129.16 บาท ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 33.33 รายจ่ายจากการซื้อสารเคมีใช้ป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำอยู่ระหว่าง 1,501 – 2,000 บาท ต่อปี เฉลี่ย 2,278.33 บาท ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 36.6 ภาระหนี้สินเฉลี่ย 7,195.833 บาท

1.3 ข้อมูลด้านสังคม

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำ จากตัวแทนจำหน่าย ร้อยละ 63.33 จำนวน 76 คน การไปขอคำแนะนำการใช้สารเคมีจากหน่วยงานของทางราชการ ร้อยละ 6.67 จำนวน 8 คน การฝึกอบรมเรื่องการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 40.00 จำนวน 48 คน

2. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ปัญหาของเกษตรกรพบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 46.61 ตอบว่าสารเคมีราคาแพง ร้อยละ 34.88 มีปัญหาเรื่องศัตรูพืชคือยา ร้อยละ 6.20 ไม่มีปัญหา นอกจากนี้ ก็มีปัญหาลittle ๆ น้อย ๆ ซึ่งไม่ค่อยมีความสำคัญมากนัก ส่วนข้อเสนอแนะเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 45.6 เสนอแนะให้รัฐควบคุมราคาสารเคมี ร้อยละ 23.2 อยากให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไปอบรมให้ความรู้เรื่องสารเคมี ร้อยละ 16.0 ไม่มีข้อเสนอแนะ

3. ผลการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคมกับความรู้และการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำของเกษตรกร

3.1 ความรู้และการปฏิบัติในการ ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำของเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์กัน

3.2 ลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำ

1. เพศไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำของเกษตรกร

2. อายุไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำของเกษตรกร

3. ประสบการณ์การปลูกพืชผักตระกูลกะหล่ำ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำของเกษตรกร

4. ประสบการณ์ในการใช้สารเคมีไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำของเกษตรกร

5. ขนาดพื้นที่ปลูกพืชผักตระกูลกะหล่ำไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำของเกษตรกร

6. รายได้จากการขายผลผลิตพืชผักตระกูลกะหล่ำไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำของเกษตรกร

7. รายจ่ายจากการซื้อสารเคมีที่ใช้ป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และการปฏิบัติในการ ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำของเกษตรกร

8. ภาระหนี้สินไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำของเกษตรกร

9. การไปขอคำแนะนำการใช้สารเคมีจากหน่วยงานราชการ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำของเกษตรกร

10. การฝึกอบรมการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และการปฏิบัติในการ ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำของเกษตรกร

อภิปรายผล

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

ความรู้และการปฏิบัติมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งกล่าวได้ว่า แม้เกษตรกรจะมีความรู้มากแต่ก็ไม่ได้หมายความว่าเกษตรกรจะปฏิบัติถูกต้องเสมอไป ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากการปฏิบัติถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นสิ่งที่ยุ่งยากซับซ้อน เสียเวลาและไม่คำนึงถึงพิษภัยของสารเคมีที่เกิดกับตนเอง

อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ผักตระกูลกะหล่ำของเกษตรกร แสดงว่าเกษตรกรที่มีอายุสูง อาจใช้ความเคยชินโดยไม่คำนึงตามหลักวิชาการ ซึ่งไปสอดคล้องกับ วิศิษฐ์ (2523) อายุไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และการปฏิบัติ เกี่ยวกับการใช้วัฏภูมิพิษป้องกันกำจัดแมลงในสวนผักของเกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

อัญชลี (2528) อายุไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และวิธีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ นันทนา (2528) อายุไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และการยอมรับของประชาชนบริเวณลุ่มน้ำบางปะกง ในการใช้วัฏภูมิพิษเพื่อการเกษตรพัฒนาผล (2541) อายุไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกมะขามหวานในเขตอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ทรัพย์ (2537) อายุไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักเกี่ยวกับพิษภัยของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรสมาชิกผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ สันป่าตอง กิ่งอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ระดับการศึกษาของเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับความรู้ แต่ไม่สัมพันธ์กับการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักของเกษตรกร อาจจะสรุปได้ว่า เกษตรกรที่มีการศึกษาดี จะมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเคมี แต่อาจไม่ปฏิบัติตามก็เป็นไปได้ อันเนื่องมาจาก พฤติกรรมความเคยชิน แม้จะรู้ว่าควรกระทำหรือปฏิบัติอย่างไร แต่ก็ไม่ปฏิบัติตาม

ประสบการณ์การปลูกพืชผักตระกูลกะหล่ำของเกษตรกร ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำของเกษตรกร แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่มีประสบการณ์ปลูกพืชผักตระกูลกะหล่ำเป็นเวลาหลายปี ไม่มีผลต่อความรู้และการปฏิบัติในการใช้สารเคมี เมื่อเป็นเช่นนี้ สรุปได้ว่า เกษตรกรที่มีประสบการณ์การปลูกน้อย อาจจะมีความรู้และปฏิบัติถูกต้องก็ได้

ประสบการณ์การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำของเกษตรกร ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำ อาจเป็นเพราะความเคยชินและไม่กลัวพิษภัยอันตรายของสารเคมีที่ใช้ จะสอดคล้องกับ

วิศิษฐ์ (2523) ประสบการณ์ที่ใช้สารเคมีจากภาคเกษตร ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้วัตถุมีพิษป้องกันและกำจัดแมลงในสวนผักของเกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม พัฒนพล (2541) ประสบการณ์ที่ใช้สารเคมี ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการใช้สารเคมีสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกมะขามหวานในเขตอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน

ขนาดพื้นที่เพาะปลูกพืชผักตระกูลกะหล่ำ มีความสัมพันธ์กับความรู้ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำของเกษตรกร แสดงว่าเกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่เพาะปลูกมาก อาจจะมีความรู้ในเรื่องการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าต้องปฏิบัติตามหลักวิชาการเสมอไป อันเนื่องมาจากพฤติกรรมการเคยชินของเกษตรกร และไม่สนใจถึงพิษภัยของสารเคมี

รายได้จากการขายผลผลิตพืชผักตระกูลกะหล่ำของเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับความรู้และการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำของเกษตรกร แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรที่มีรายได้สูง จะมีความรู้และการปฏิบัติในการใช้สารเคมี อาจมีผลทำให้รู้จักวิธีการใช้อย่างไรที่จะก่อให้เกิดการประหยัดและมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งมีผลต่อต้นทุนการผลิต ทำให้เสียค่าใช้จ่ายซื้อสารเคมีลดลง

รายจ่ายในการซื้อสารเคมีของเกษตรกร ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำของเกษตรกรแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรที่มีค่าใช้จ่ายในการซื้อสารเคมีสูงอาจจะมีหรือไม่มีความรู้เรื่องสารเคมีก็ได้ เช่น การฉีดพ่นพืชผักตระกูลกะหล่ำทุกๆสัปดาห์ โดยไม่ได้สำรวจปริมาณแมลงจึงทำให้รายจ่ายซื้อสารเคมีไม่สัมพันธ์กับความรู้และการปฏิบัติ เป็นการสิ้นเปลืองสารเคมี ดังนั้นหน่วยงานของทางราชการที่เกี่ยวข้องควรให้คำแนะนำแก่เกษตรกรจะช่วยให้เกษตรกรมีความรู้และปฏิบัติอย่างถูกต้อง

ภาระหนี้สิน มีความสัมพันธ์กับความรู้แต่ไม่สัมพันธ์กับการปฏิบัตินั้น หมายถึงเกษตรกรที่มีความรู้เรื่องสารเคมีมากจะมีภาระหนี้สินน้อยในการใช้ซื้อสารเคมี แต่ขณะเดียวกันเกษตรกรที่มีภาระหนี้สินน้อยก็อาจจะปฏิบัติไม่ถูกต้องก็ได้

การไปขอคำแนะนำการใช้สารเคมีจากหน่วยงานราชการ มีความสัมพันธ์กับความรู้ แต่ไม่สัมพันธ์กับการปฏิบัติ นั่นคือเกษตรกรอาจจะมีความรู้จากการไปขอคำแนะนำ แต่ก็ไม่ได้ปฏิบัติตามคำแนะนำ ในหัวข้อประเด็นนี้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องจะต้องไปทำความเข้าใจกับเกษตรกรให้เห็นถึงพิษภัยอันตรายของสารเคมีที่จะเกิดกับตนเอง ผู้บริโภค ตลอดจนผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม

การฝึกอบรมการใช้สารเคมีของเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับความรู้ แต่ไม่สัมพันธ์กับการปฏิบัติ นั่นคือเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมอาจจะมีความรู้แต่ไม่นำมาปฏิบัติ ภายหลังจากฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการควรมีการติดตามผลของการฝึกอบรมด้วย

การทดสอบหาค่าความแตกต่างระหว่างเพศหญิงและเพศชายของความรู้และการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำของเกษตรกร ด้วยค่าไคสแควร์ (Chi - square Test) ผลปรากฏว่า ความรู้และการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำของเกษตรกร ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอธิบายได้ว่า เกษตรกรผู้ปลูกพืชผักตระกูลกะหล่ำของตำบลเหมืองแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่สถานภาพแต่งงานแล้ว ร้อยละ 98.34 คือสามี ภรรยา อาศัยอยู่บ้านเดียวกัน มักจะให้คำปรึกษาในด้านความรู้และการปฏิบัติการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักตระกูลกะหล่ำซึ่งกันและกัน ทำให้ผลวิจัยที่ได้พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาในกรณีความรู้และการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชกับพืชหลาย ๆ ชนิด ทั้งนี้จะได้ทราบข้อมูลการใช้สารเคมีทั้งหมดของเกษตรกรตำบลเหมืองแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ และจะได้เป็นแนวทางในการนำไปใช้ในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป
2. การศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาในเรื่องการมีส่วนร่วมในการลดปริมาณการใช้สารเคมี และหันมาใช้สารสกัดจากสมุนไพรแทน
3. การศึกษาเรื่องการยอมรับการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสานของเกษตรกร